

2. Vzdělání a vzdělávání

Podle výsledků sčítání lidu v roce 2011 je v Praze více zastoupeno obyvatelstvo s vyšším ukončeným vzděláním, než je tomu v průměru za ČR. Ve skupině 25-29letých obyvatel je tento posun k vyšším stupňům dosaženého vzdělání ještě výraznější. Nabídka kapacit mateřských škol vcelku pružně reaguje na aktuální počet dětí školkového věku. V Praze se ve větší míře než v průměru za ČR vyskytuje dokončování povinné školní docházky na víceletých gymnáziích. Gymnázia pak ve skladbě středního vzdělávání podle druhu vzdělávání hrají v Praze větší roli, než je tomu v republice celkem. Naopak je v Praze menší zastoupení studentů odborných učilišť. Zapojení Pražanů do vysokoškolského studia je nad celorepublikovým průměrem. Na pražských vysokých školách studuje pouze 32 % studentů, kteří zároveň v Praze bydlí.

Vzdělanost podle nejvyššího ukončeného vzdělání

Vzdělanosti obyvatel lze posuzovat pouze na základě výsledků sčítání lidu, tedy jedenkrát za 10 let. V roce 2011 bylo v Praze nejvíce osob s úplným středoškolským vzděláním (29,9 % z celkového počtu osob 15letých a starších), vysokoškolsky vzdělaní obyvatelé tvořili 23,6% a byli druhou nejpočetnější skupinou. Ukončenou střední školu bez maturity mělo 20,3 % obyvatel 15letých a starších.

V průměru za celou republiku jsou nejčastější skupinou (podle nejvyššího dokončeného vzdělání) osoby se středoškolským vzděláním bez maturity (33,0 %), následují absolventi středních škol s maturitou (27,1 %) a osoby se základním vzděláním (17,6 %). Vysokoškolsky vzdělaní obyvatelé tvoří v průměru za ČR pouze 12,5 % z celku osob 15letých a starších.

Zmíněné podíly jsou vypočteny z celku 15letých a starších obyvatel, u kterých bylo nejvyšší dosažené vzdělání zjištěno. Nezjištěné dosažené vzdělání činilo 10,4 % v Praze, v průměru za ČR pouze 5,3 %.

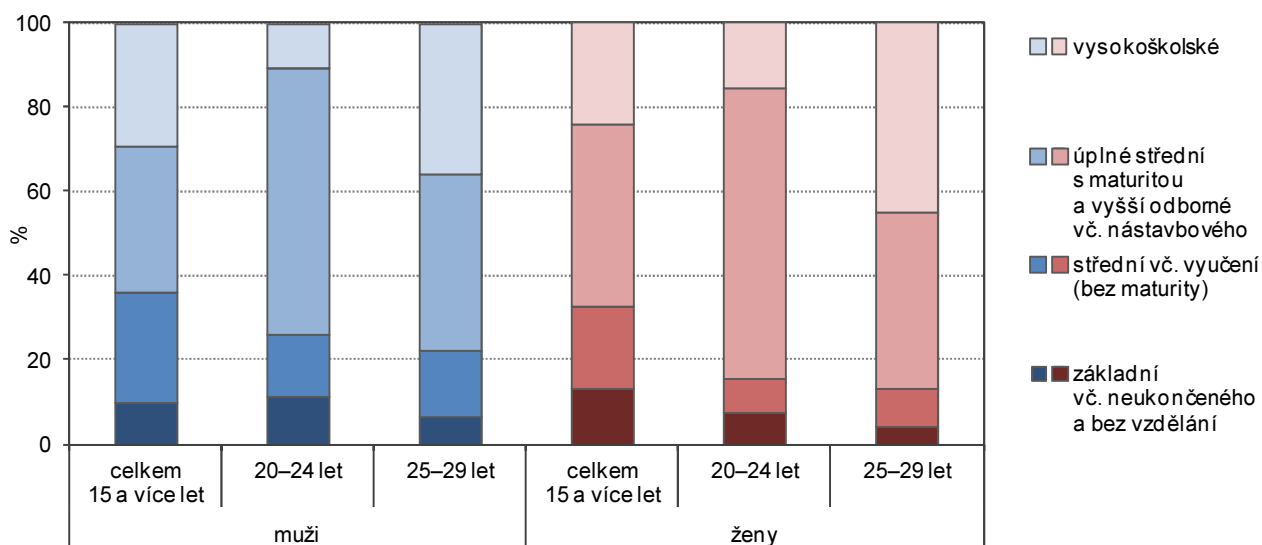
Tab. 2.1 Obyvatelstvo v hl. m. Praze ve věku 15 a více let podle nejvyššího ukončeného vzdělání, pohlaví a věku

Zdroj: SLDB 2011

	Obyvatelstvo ve věku 15 a více let celkem	v tom		z toho věková skupina			Osoby ve věku 25–29 let podle pohlaví	
		muži	ženy	15–19	20–24	25–29	muži	ženy
Počet obyvatel	1 115 174	534 994	580 180	55 519	87 757	114 228	56 938	57 290
v tom (%):								
bez vzdělání	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,2
základní vč. neukončeného	10,2	8,6	11,6	74,3	7,8	4,3	5,1	3,4
střední vč. vyučení (bez maturity)	20,3	22,8	18,0	3,3	10,0	10,6	13,4	7,9
úplné střední s maturitou	29,9	26,5	33,0	7,9	53,9	30,1	30,5	29,6
nástavbové a vyšší odborné	5,4	4,1	6,6	0,1	3,1	5,6	4,1	7,0
vysokoškolské	23,6	25,4	22,0	x	11,4	34,9	30,0	39,8
nezjištěno	10,4	12,4	8,6	14,2	13,6	14,3	16,5	12,1

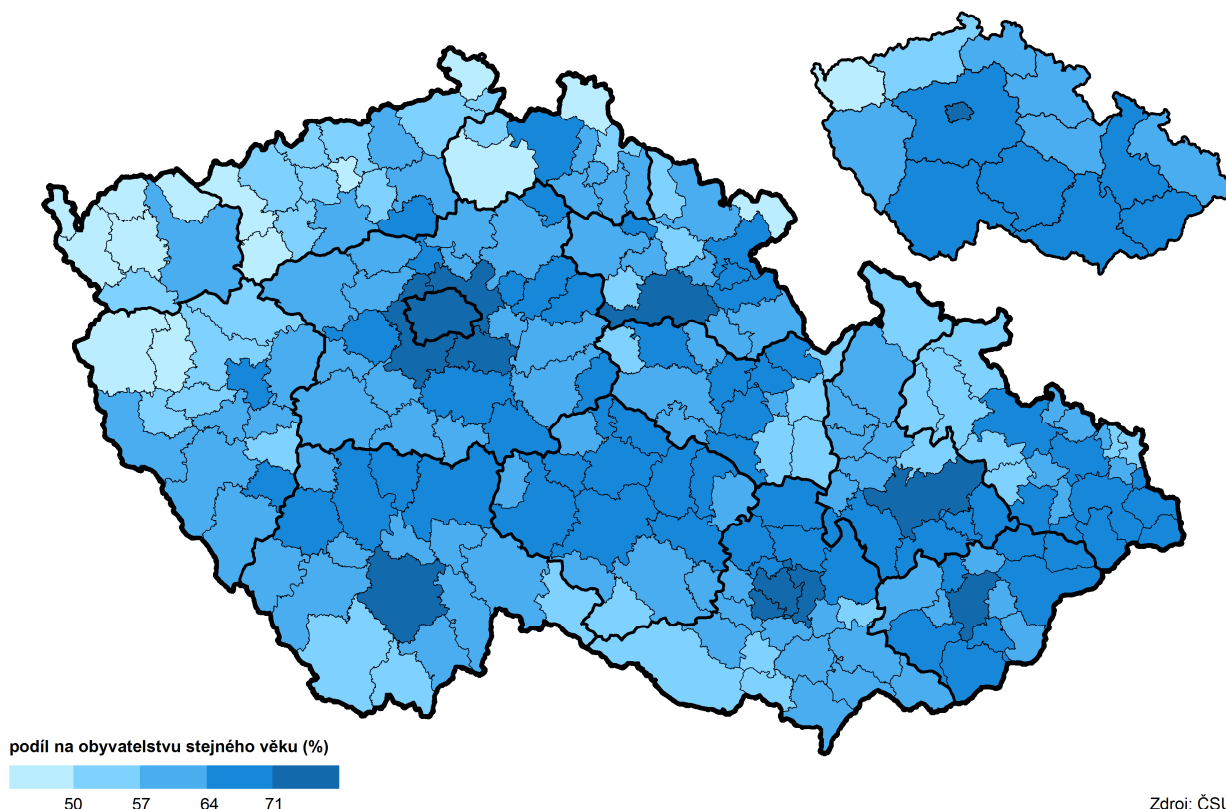
Vzdělanostní složení je rozdílné v jednotlivých věkových skupinách. Ve věkové skupině osob 25-29letých, kteří již mají šanci mít dokončené i vysokoškolské vzdělání, je podíl vysokoškolsky vzdělaných 34,9 % (nejpočetnější skupina), následují absolventi středních škol s maturitou. V této věkové skupině je více zastoupena skupina osob, která dosažené vzdělání neuvedla. I v průměru za ČR je v této věkové skupině zvýšené zastoupení osob s vyšším dosaženým vzděláním. Nejčastější skupinou jsou osoby s úplným středním vzděláním (32,1 %), následují středoškoláci bez maturity (24,0 %) a vysokoškolsky vzdělaní (23,3 %).

Graf 2.1 Obyvatelstvo Prahy ve věku 15 a více let podle pohlaví a nejvyššího ukončeného vzdělání
(ze zjištěných hodnot)
Zdroj: SLDB 2011

Pokud se podíváme na vzdělanostní složení obyvatel Prahy podle pohlaví, zjistíme významné rozdíly. Ve věkové skupině 25-29letých žen je podíl vysokoškolsky vzdělaných žen 39,8 % oproti 30% podílu vysokoškolsky vzdělaných mužů ve stejné věkové kategorii. Podobný je rozdíl mezi mladými ženami a muži i na celorepublikové úrovni.

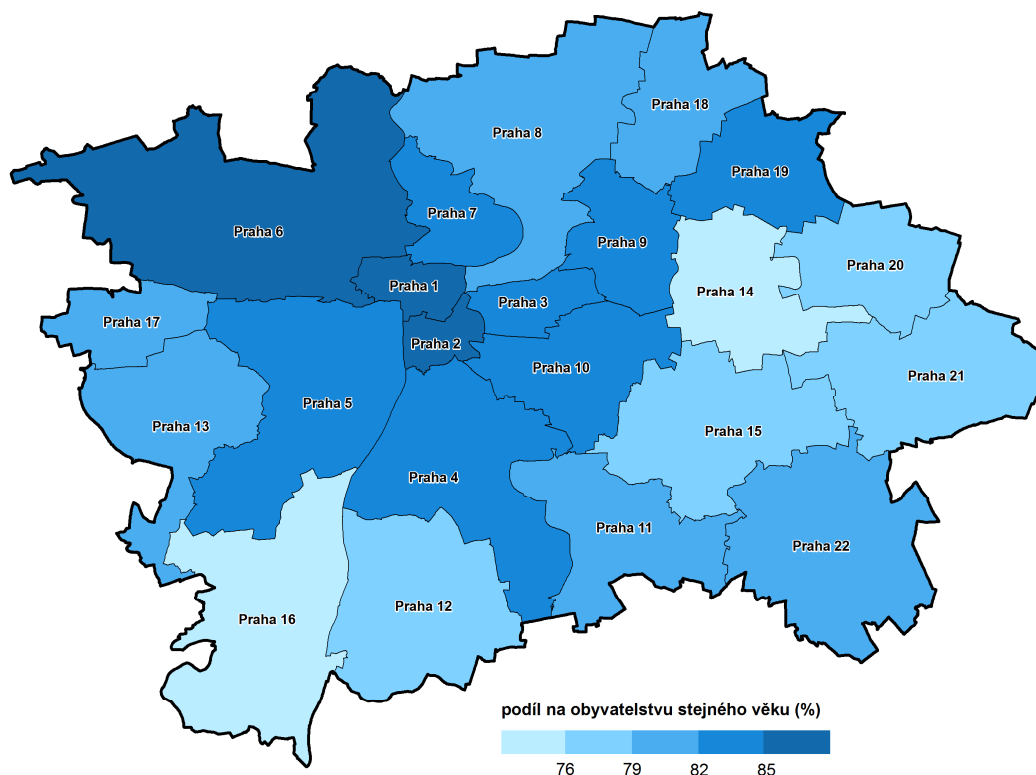
Obyvatelstvo se středoškolským s maturitou, vyšším odborným a vysokoškolským vzděláním ve věku 25–29 let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011 (ze zjištěných hodnot)

Rozdíly ve vzdělanosti obyvatel existují i mezi částmi hlavního města. Obyvatelstvo s vyšším dosaženým vzděláním je soustředěno v širším centru města a v částech města, kde sídlí vysoké školy.

Obyvatelstvo se středoškolským s maturitou, vyšším odborným a vysokoškolským vzděláním ve věku 25–29 let podle správních obvodů hlavního města Prahy podle SLDB 2011 (ze zjištěných hodnot)

Zdroj: ČSÚ

Mateřské školy

Ve školním roce 2016/17 chodilo do 410 mateřských škol v Praze 42,7 tis. dětí. Počet dětí v mateřských školách se od roku 2007 zvýšil o 43 %. Počet škol vzrostl ve stejném období o 28 %. Počet tříd se zvýšil z 1 248 na 1 801, tedy o 44 %. Počet dětí na jednu třídu se tak v období posledních let neměnil, a to díky vzniku nových mateřských škol i rozšiřování kapacit stávajících školek.

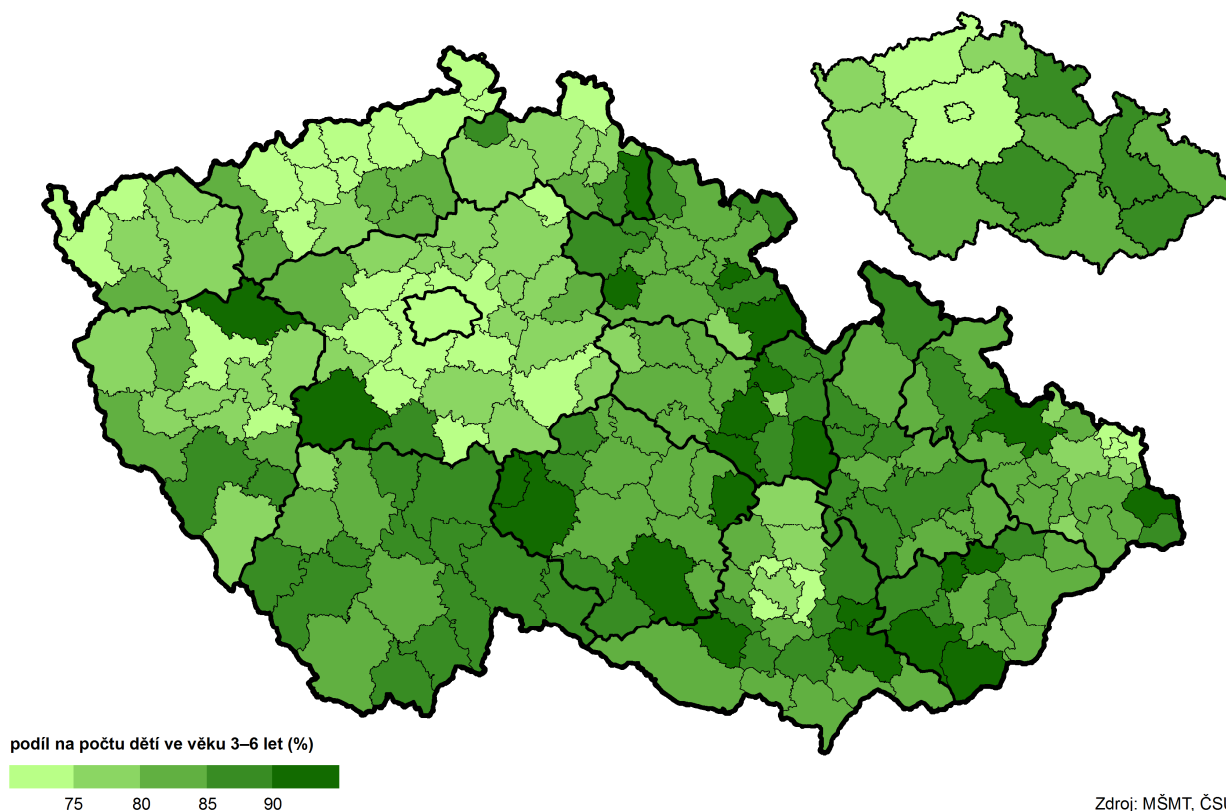
Tab. 2.2 Mateřské školy v hlavním městě Praze

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

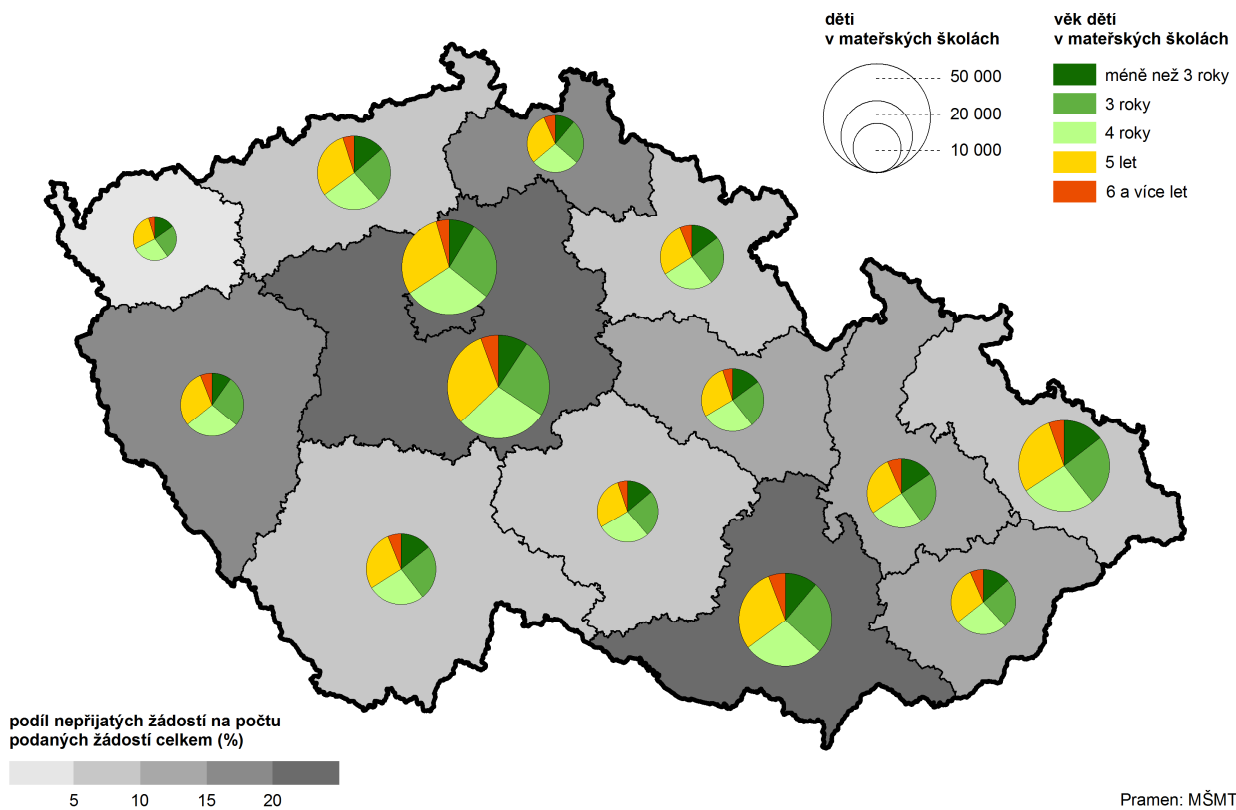
	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Děti celkem	29 859	31 308	33 403	35 264	37 078	38 457	40 405	41 637	42 371	42 711
z toho dívky (%)	47,5	47,9	48,3	48,4	48,0	48,1	48,1	47,8	48,0	48,0
v tom ve věku (%):										
méně než 3 roky	5,5	6,0	6,4	7,0	6,0	5,6	5,4	6,5	7,8	8,6
3 roky	27,7	28,4	27,7	28,0	28,3	27,6	26,8	26,8	27,3	27,1
4 roky	29,3	30,3	30,1	29,2	29,7	31,4	31,1	31,0	29,9	30,0
5 let	29,4	28,0	29,2	29,2	29,0	30,0	31,0	30,6	30,4	29,7
6 a více let	8,1	7,2	6,6	6,6	7,0	5,4	5,7	5,1	4,6	4,5

Nejvíce dětí v mateřských školách v Praze tvoří děti ve věku 3-5 let. V roce 2016 jich bylo 86,8 % celkového počtu a dlouhodobě se nemění. Mezi dětmi v mateřských školách se zvýšil podíl dětí do 3 let (5,5 % v roce 2007 na 8,6 % v roce 2016). Naopak podíl 6letých a starších dětí ve školkách poklesl (z 8,1 % na 4,5 %). Praha zároveň se Středočeským krajem má nejnižší podíl dětí do 3 let v mateřských školách. Průměrně v ČR tvoří děti do 3 let 12,3 % celkového počtu.

Děti v mateřských školách podle SO ORP a krajů v roce 2015

Věková struktura dětí v mateřských školách a žádosti o přijetí podle krajů ve školním roce 2016/17

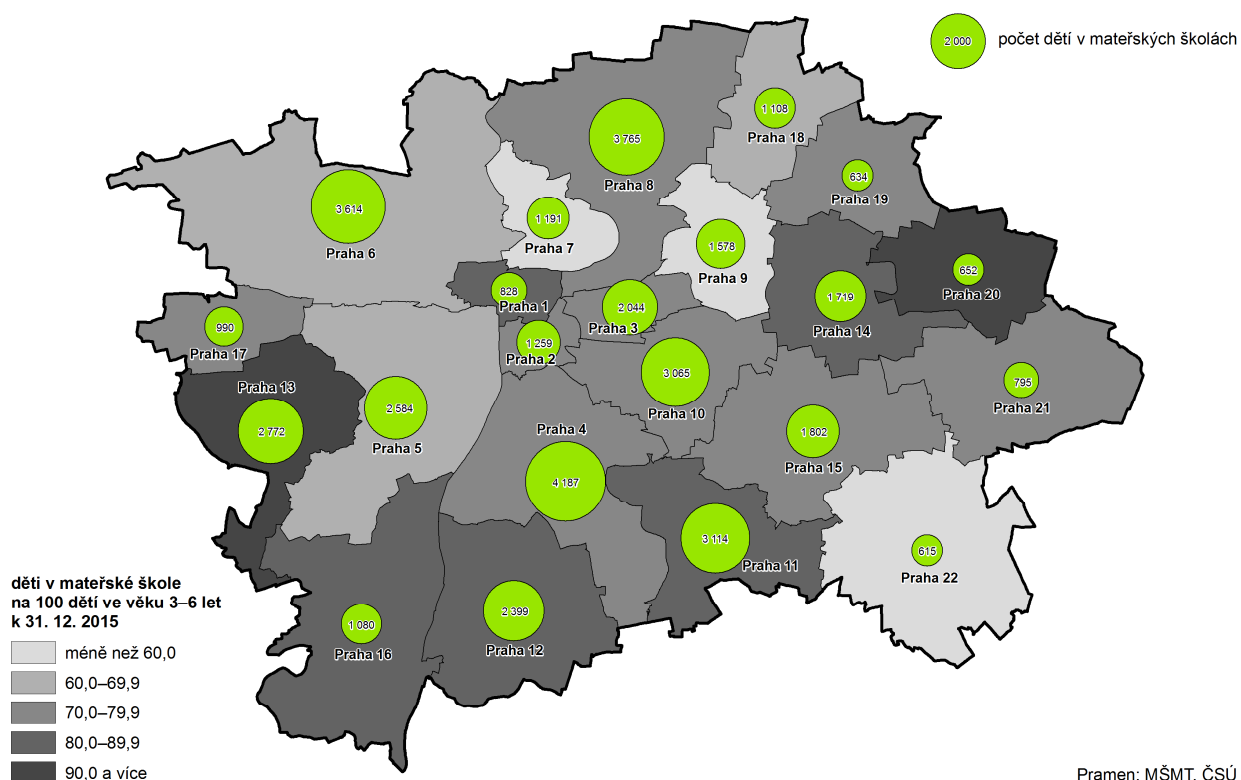

Počet dětí ve věku 3-6 let se v období let 2007-2016 zvýšil obdobně jako počet dětí ve školkách, z 39 tis. na 57 tis., v relativním vyjádření o 45 %. Poměr dětí ve školkách k celkovému počtu dětí ve věku 3-6 let meziročně kolísá. V roce 2007 připadalo na 100 dětí ve věku 3-6 let 76 dětí v mateřských školách. Tento poměr klesal do roku 2012, kdy dosáhl hodnoty 71. Od tohoto roku se poměr opět zvyšuje a v roce 2016 připadalo na 100 dětí ve věku 3-6 let 75 dětí v mateřských školách.

Ve školním roce 2016/17 bylo v Praze zamítnuto 34,3 % žádostí o přijetí do mateřské školy. Mezi kraji ČR se jedná o nejvyšší číslo, dalšími v pořadí podle podílu zamítnutých žádostí jsou Jihomoravský a Středočeský kraj. V průměru za celou republiku bylo zamítnuto 20,6 % žádostí o přijetí do MŠ. Nejnižší byl podíl zamítnutých žádostí v Karlovarském kraji a v kraji Vysočina.

Pokud se podíváme na správní obvody v Praze, vidíme rozdíly v kapacitách MŠ a počtu dětí ve věku 3-6 let. Nejvíce míst ve školkách je pochopitelně ve „velkých“ obvodech Prahy – Praha 4, 6, 8 a 10 a dále v obvodech „sídelních“ – Praha 11 a 13. Kapacity MŠ nejvíce vyhovují počtu dětí ve věku 3-6 let v Praze 13 a Praze 20, kde na 100 dětí ve věku 3-6 let připadá více než 90 dětí v mateřských školách.

Děti v mateřských školách podle správních obvodů hlavního města Prahy ve školním roce 2015/16

Základní školy

Počet žáků základních škol v Praze ve školním roce 2016/17 činil 98,1 tis. Oproti roku 2007/08, kdy do základních škol docházelo 77,1 tis. žáků, se počet žáků zvýšil o 27 %. Počet žáků klesal do školního roku 2009/10, od té doby se jejich počet zvyšuje. Tempo růstu se zrychlovalo do roku 2014/15, od tohoto školního roku se počet žáků základních zvyšuje pomaleji.

Tab. 2.3 Základní školy v hlavním městě Praze

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

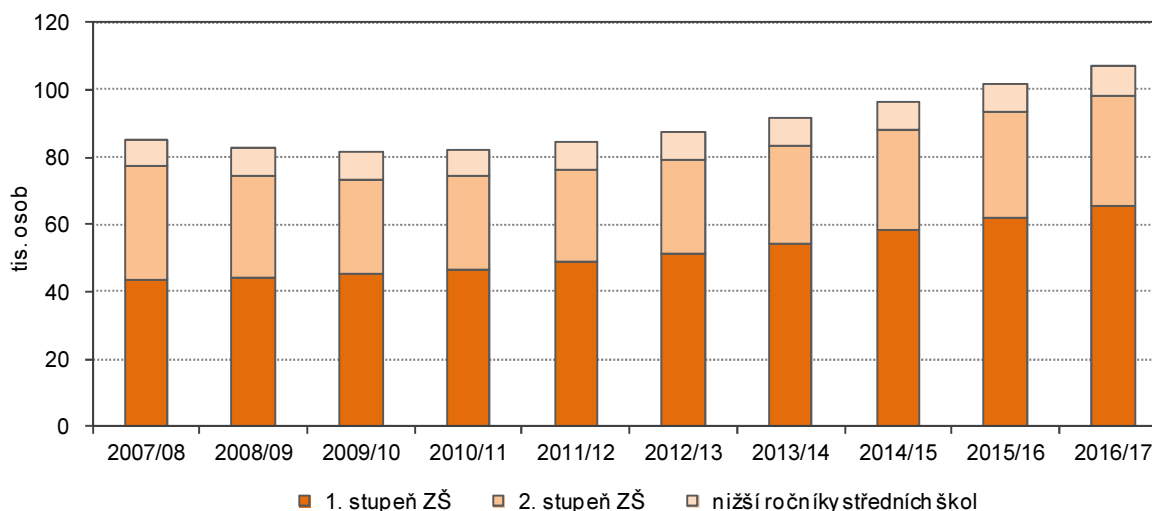
	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Žáci celkem	77 116	74 470	73 400	74 151	76 189	79 310	83 241	88 184	93 298	98 126
z toho dívky (%)	48,2	48,1	48,2	48,1	48,4	48,6	48,6	48,6	48,6	48,5
v tom (%):										
na 1. stupni	56,4	59,1	61,4	62,7	63,8	64,5	65,2	66,1	66,5	66,5
na 2. stupni	43,6	40,9	38,6	37,3	36,2	35,5	34,8	33,9	33,5	33,5
Nově přijatí do 1. ročníku	9 097	9 076	9 384	10 063	10 778	11 680	12 353	13 402	13 772	13 997
z toho ve věku 7 a více let (%)	25,5	25,7	25,0	22,6	23,0	22,8	20,6	20,3	20,8	20,8
Žáci, kteří ukončili povinnou školní docházku na ZŠ	9 579	8 743	7 430	6 873	6 561	6 600	6 756	6 932	7 394	.
škol ¹⁾	2 037	2 151	2 036	1 848	1 780	1 842	1 827	1 914	1 990	.

¹⁾ v plnění povinné školní docházky pokračují v nižších ročnících oborů víceletých gymnázií a oboru tanec 8letých konzervatoří

Rozdílný je vývoj počtu žáků na 1. a 2. stupni základních škol. To je důsledkem postupného dospívání dětí narozených v letech 2003-2010, kdy se počty narozených dětí v Praze postupně zvyšovaly z 10 tis. na téměř 15 tis. ročně. Na druhém stupni ZŠ se počty žáků zvyšují od roku 2012/13, u žáků 1. stupně již mezi školními roky 2007/08 a 2008/09. Na prvním stupni pak v posledních dvou letech pozorujeme klesající meziroční přírůstky, na druhém stupni se tempo růstu počtu žáků zrychluje i v těchto letech.

Graf 2.2 Žáci plnící povinnou školní docházku podle druhu školy v hl. m. Praze

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Počet základních škol (a jejich kapacita) se v Praze také zvýšil. V roce 2007/08 jich bylo 253, v roce 2016/17 269. K tomuto nárůstu došlo zejména v posledních třech letech. Tak jako u mateřských škol, pozorujeme i u základních škol zvyšování kapacit stávajících škol. Počet tříd se zvýšil z 3,8 tis. na 4,6 tis., což je v relativním vyjádření 21,3% nárůst. Počet učitelů byl v roce 2016/17 6,4 tis. a od roku 2007 se zvýšil o 16,8 %. Přestože dochází k rozšiřování kapacit základních škol, ve třídách je více žáků a na 1 učitele připadá více žáků.

Žáci základních škol absolvují povinnou školní docházku. Ta se však může uskutečňovat i v rámci středních škol, zejména víceletých gymnázií a konzervatoří. Povinnou školní docházku si v roce 2016/17 plnilo 106,9 tis. dětí ve školách v Praze. Na základních školách jich bylo zmíněných 98,1 tis. Povinnou školní docházku absolvuje mimo základní školy 8,2 % dětí pražských škol. V průměru za ČR celkem jsou v menší míře využívána pro splnění povinné školní docházky víceletá gymnázia (v roce 2016 v ČR celkem 4,4 %). V Praze tak naopak pozorujeme nižší zastoupení školou povinných v základních školách na 2. stupni základních škol.

V roce 2016 žilo v Praze 102 tis. dětí ve věku 7-15 let, což je méně než počet žáků pražských škol absolvující povinnou školní docházku. Ze srovnání těchto čísel vyplývá, že pražské základní školy slouží nejen Pražanům.

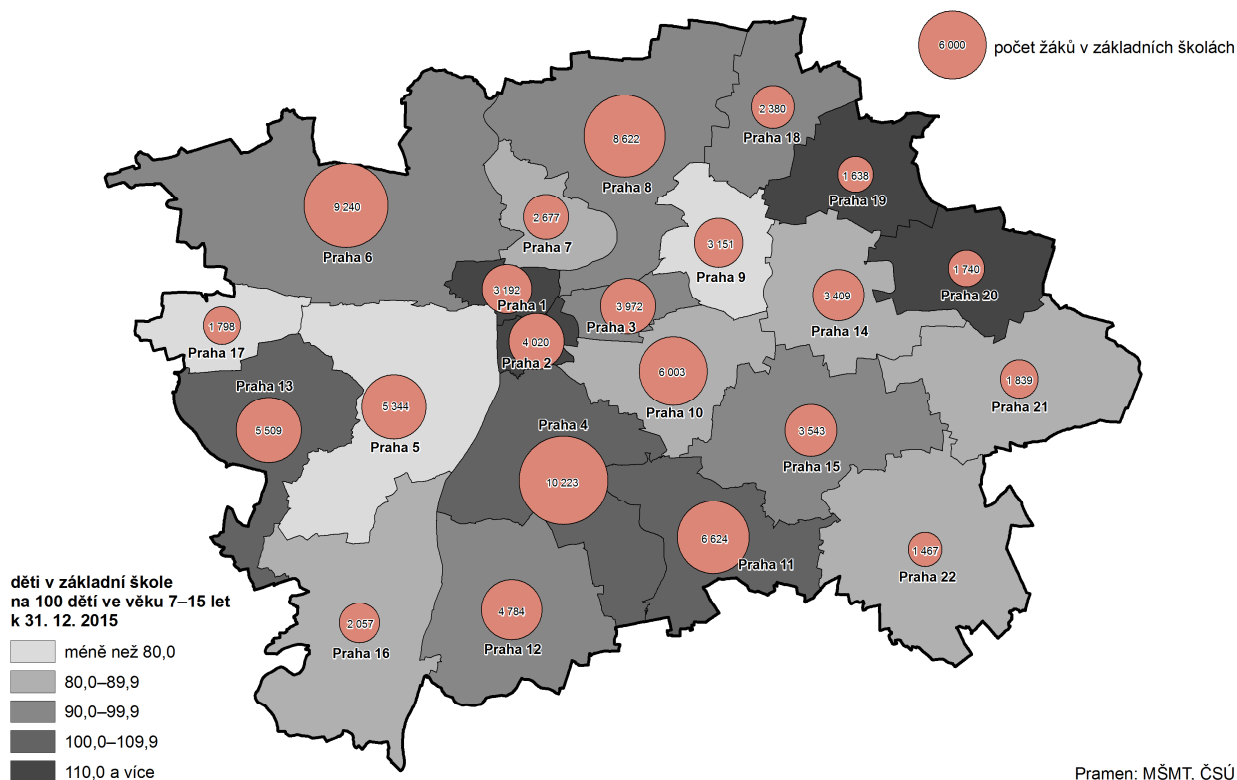
Do 1. ročníku základních škol v Praze bylo v roce 2016/17 přijato 14 tis. žáků. To je o 54 % více, než tomu bylo v roce 2007/08. Tento počet se meziročně, kromě poklesu mezi lety 2007 a 2008, pravidelně zvyšuje.

Mezi prvňáčky bylo v roce 2016 20,8 % dětí 7letých a starších. Jejich podíl je v čase klesající, v roce 2007 tvořily přijaté děti ve věku 7 a více let 25,5 % celkového počtu.

Žáci odházející ze základní školy buď ukončují povinnou školní docházku nebo v jejím plnění pokračují na nižších stupních víceletých gymnázií. Počet dětí, kteří přecházejí na pražská víceletá gymnázia před ukončením povinné školní docházky se dlouhodobě nemění a pohybuje se kolem 2 tis. ročně. Počet dětí, které ukončily povinnou školní docházku na ZŠ, klesal do roku 2011/12, kdy činil 6,6 tis. V roce 2015/2016 se zvýšil na 7,4 tis. dětí.

Žáci v základních školách podle správních obvodů hlavního města Prahy ve školním roce 2015/16

Nejvíce je žáků na základních školách ve správních obvodech Praha 4, 6 a 8. Pokud porovnáme počty žáků základních škol a počty dětí ve věku 7-15 let, vidíme, že jednotlivé správní obvody Prahy se hodnotou tohoto poměru značně liší. Tyto rozdíly mohou být způsobeny jak častější dojíždkou do škol i mimo blízké okolí bydliště, tak i přítomností víceletých gymnázií v daném obvodu. To může být například případ vnitřní Prahy, kde klesá počet obyvatel, školy zde zůstávají a navštěvují je i děti z jiných částí Prahy.

Střední školy

Ve školním roce 2016/17 bylo na středních školách v Praze 63 tis. studentů. Oproti roku 2007/08 počet studentů poklesl ze 76 tis., což je v relativním vyjádření pokles o 17 %. Tempo poklesu se zvyšovalo do roku 2011/12, v následujících letech počty středoškoláků rovněž klesaly, avšak pomalejším tempem. V posledních dvou školních letech se počty studentů středních škol v Praze zvyšují. Vývoj počtu studentů je obdobný vývoji počtu obyvatel ve věku 15-19 let.

Počet studentů v celé ČR se snižoval po celé období posledních deseti let. Vzhledem k tomu se mírně zvýšil podíl studentů středních škol v Praze na celkovém počtu studentů v republice. V roce 2016/17 jich na pražských středních školách studovalo 14,9 % z celkového počtu studentů středních škol v ČR.

Tab. 2.4 Střední školy v hlavním městě Praze

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Žáci celkem	76 078	74 799	73 622	70 583	67 213	64 389	62 309	61 189	61 598	63 262
z toho dívky (%)	49,6	49,9	49,8	49,6	49,5	49,6	49,4	49,4	49,7	49,7
z toho v denní formě vzdělávání (%)	91,5	91,5	91,7	91,3	91,9	91,8	91,8	92,1	92,4	92,1
v tom podle druhu vzdělávání (%):										
střední vzdělávání střední vzdělávání s výučním listem ¹⁾	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4
střední vzdělávání s maturitní zkouškou (všeobecné) střední vzdělávání s maturitní zkouškou (odborné) ¹⁾	13,7	12,8	12,6	12,5	12,4	12,5	12,9	12,8	12,7	12,9
nástavbové studium	32,9	33,4	33,7	34,2	35,3	36,6	37,3	38,1	38,4	38,4
Nově přijatí do 1. ročníku	20 449	20 013	19 445	17 953	16 652	16 118	15 876	15 919	16 508	17 030
Absolventi	16 018	15 728	14 640	13 217	13 100	12 336	11 350	10 778	10 155	.
v tom podle druhu vzdělávání (%):										
střední vzdělávání střední vzdělávání s výučním listem ¹⁾	0,6	0,7	0,8	0,8	0,9	0,9	1,0	0,8	0,7	.
střední vzdělávání s maturitní zkouškou (všeobecné) střední vzdělávání s maturitní zkouškou (odborné) ¹⁾	18,2	17,1	14,7	17,5	17,1	16,0	18,4	18,3	18,7	.
nástavbové studium	24,9	26,4	26,6	28,1	29,0	29,8	30,5	31,7	32,2	.
	46,2	44,8	47,8	46,3	45,6	47,5	44,5	45,0	44,6	.
	10,1	10,9	10,2	7,2	7,3	5,9	5,6	4,2	3,9	.

¹⁾ včetně zkráceného studia

Počty nově přijatých studentů klesaly až do školního roku 2013/14, poslední tři roky se počty přijímaných na střední školy meziročně zvyšovaly. Počet absolventů klesal po celé období let 2008-2016, a to z 16 tis. v roce 2008 na 10 tis. v roce 2016.

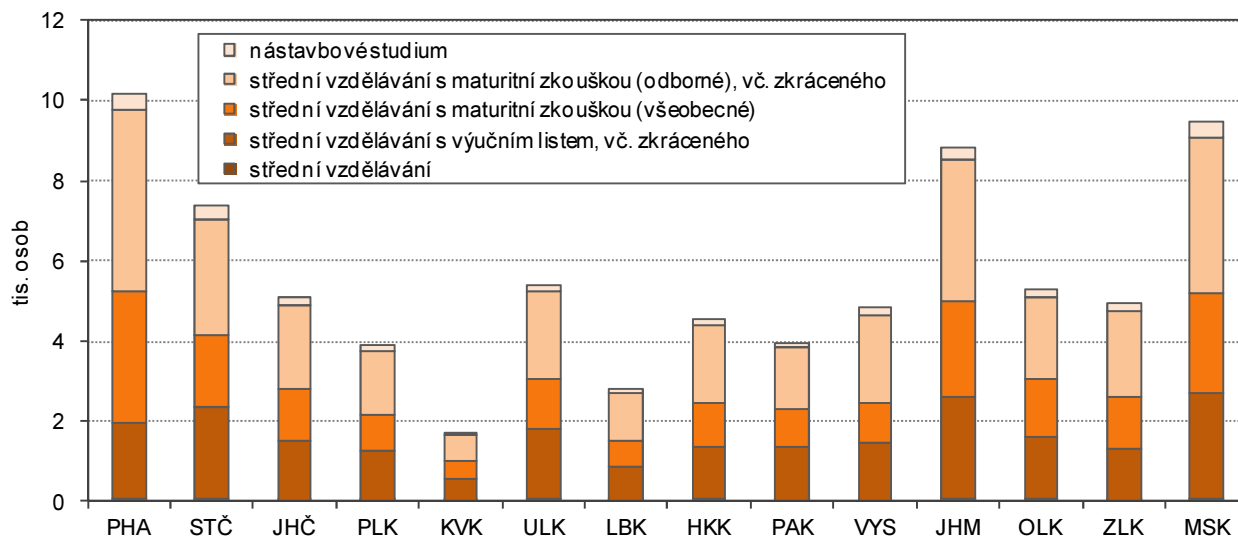
Počet středních škol v Praze se v období let 2007-2016 snížil z 200 na 185 (úbytek o 7,5 %), počet tříd denní formy studia se snížil z 2,9 tis. na 2,6 tis (úbytek o 9,3 %). Snížení kapacit středních škol v Praze bylo menší než tomu bylo v republice celkem, kde se počet škol snížil o 9,7 % a počet tříd denní formy studia o 16,6 %. V ČR celkem docházelo ve větší míře ke snižování kapacit stávajících zařízení, než k rušení celých škol.

Co se týče druhu středního vzdělávání, nejvíce je v pražských školách studentů středního odborného vzdělání s maturitou (44,2 % v roce 2016/17). Podíl těchto studentů je v Praze srovnatelný jako je tomu v průměru za ČR (43,5 %). Druhou největší skupinou studentů jsou studenti všeobecných středních škol s maturitou (gymnází). Těch bylo v Praze v posledním školním roce 38,4 % (v ČR celkem 30,4 %). Střední školy v Praze ukončené výučním listem navštěvuje 12,9 % studentů, průměr za republiku celkem činí 21,1 %. Nástavbové studium studuje 4,1 % studentů pražských středních škol, což je obdobné celorepublikovému průměru.

Graf 2.3 Absolventi středních škol podle druhu vzdělávání a krajů ve školním roce 2015/16

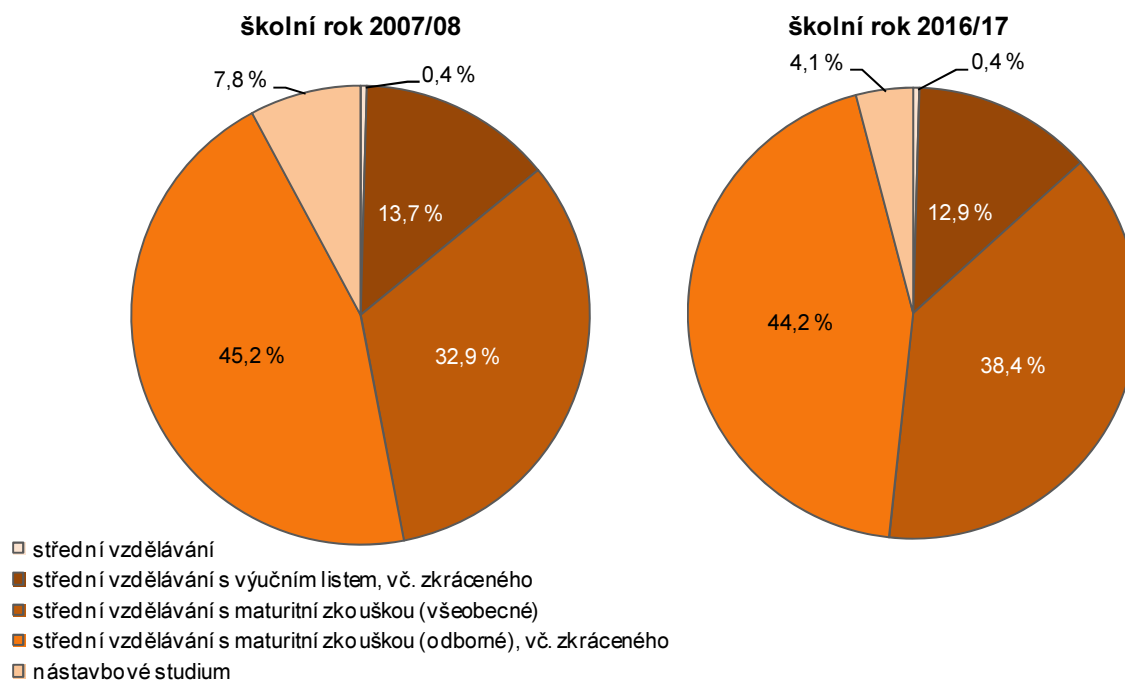
Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Oproti roku 2007/08 se skladba studentů podle druhu studia proměnila. Větší podíl studentů tvoří studenti gymnázií, a to zejména na úkor studentů nástavbového studia a středních škol s výučním listem.

Graf 2.4 Žáci středních škol podle druhu vzdělávání v hlavním městě Praze

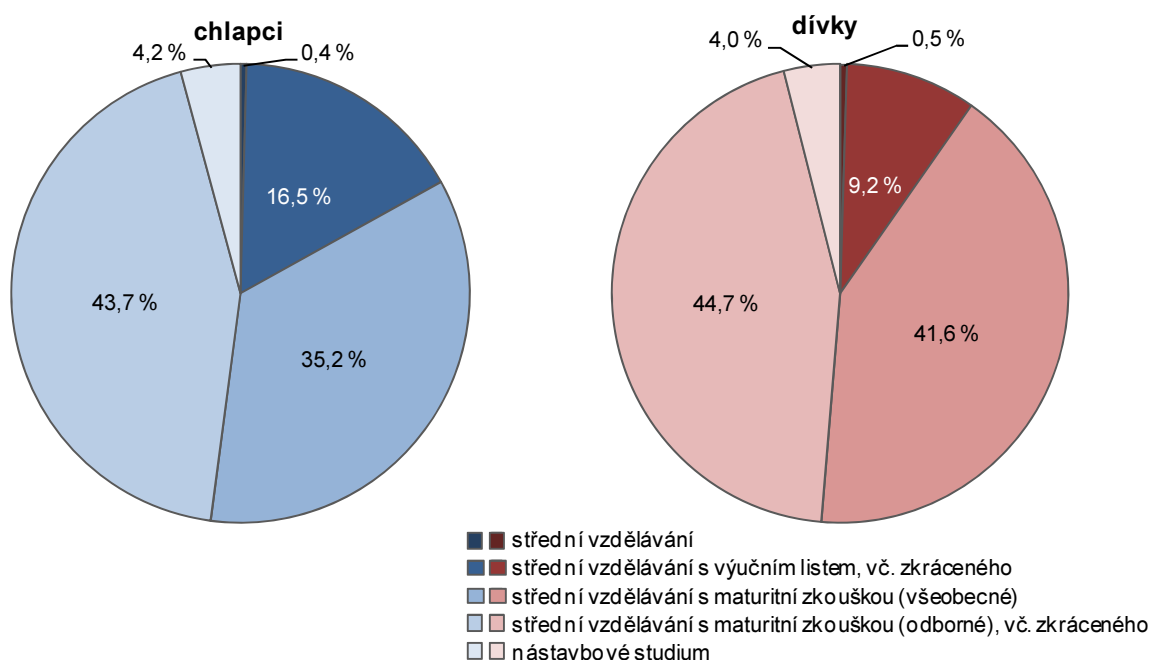
Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Na středním stupni vzdělávání je i drobný rozdíl mezi chlapci a dívkami ve skladbě studentů podle druhu studia. Mezi chlapci jsou více zastoupeni studenti středních škol s výučním listem, méně jsou naopak zastoupeni studenti gymnázií a v menší míře i studenti středních odborných škol.

Graf 2.5 Žáci středních škol podle pohlaví a druhu vzdělávání v hl. m. Praze ve školním roce 2016/17

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Podíl studentů středních škol, kteří studují jinou než denní formu studia, byl v posledním školním roce 7,9 %. Tento podíl se v čase mění jen minimálně se spíše klesající tendencí. V celé ČR je podíl ostatních forem studia 4,9 %.

Tab. 2.5 Střední školy v hlavním městě Praze – žáci podle formy vzdělávání a věku

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Žáci v denní formě vzdělávání	69 632	68 473	67 494	64 475	61 795	59 123	57 216	56 375	56 901	58 270
v tom ve věku (%):										
do 15 let	9,5	9,7	9,8	10,3	11,1	11,9	12,3	12,6	12,7	12,9
15–19 let	85,4	85,5	84,9	84,0	82,6	81,2	80,2	80,1	80,7	81,2
20–24 let	4,9	4,6	4,8	5,3	5,8	6,3	6,8	6,5	5,8	5,2
25 let a starší	0,2	0,3	0,5	0,4	0,6	0,7	0,8	0,8	0,8	0,7
Žáci v ostatních formách vzdělávání	6 446	6 326	6 128	6 106	5 417	5 260	5 087	4 812	4 697	4 989
z toho ve věku (%):										
20–24 let	25,7	24,3	27,2	25,8	24,9	25,2	25,7	25,8	24,7	23,4
25 let a starší	67,2	68,4	65,5	67,3	69,0	67,3	68,6	67,6	68,6	69,0

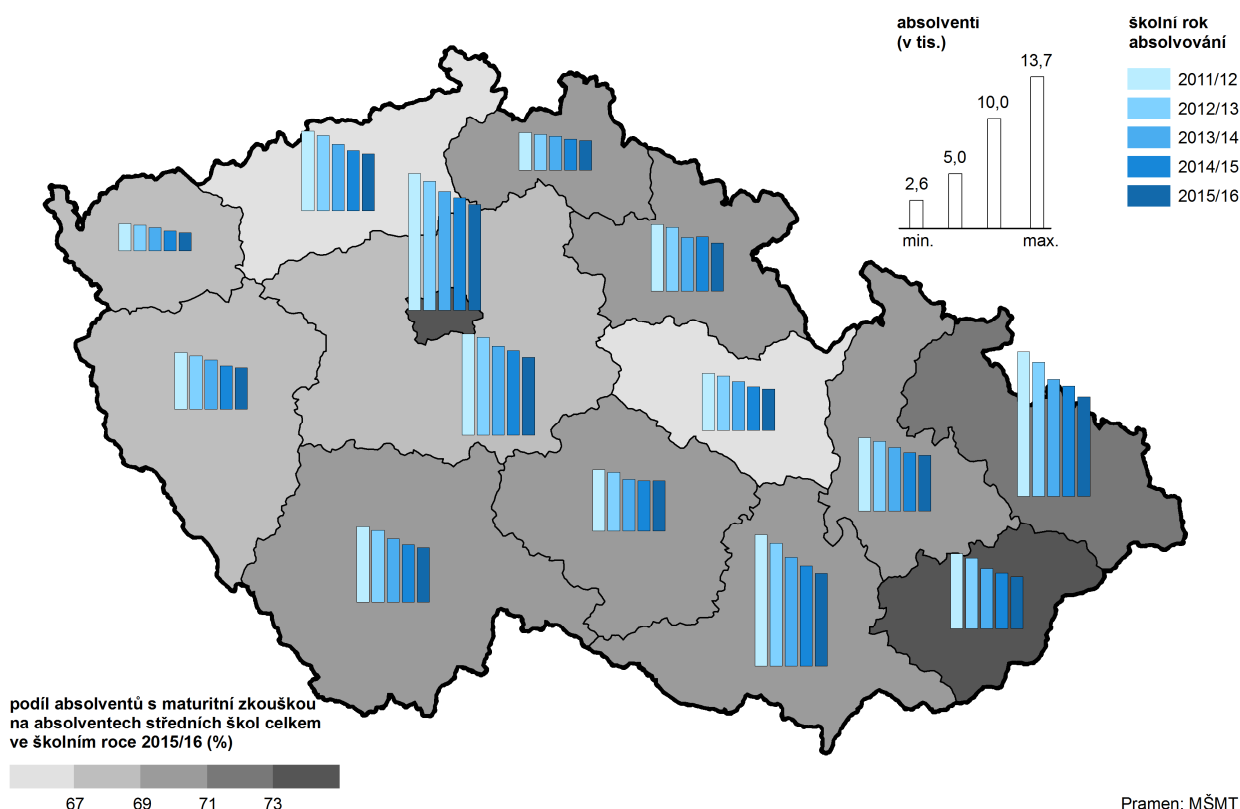
Věková skladba studentů je samozřejmě odlišná podle formy studia. V denní formě studia studují především žáci ve věku do 19 let (94,1 %). Naopak u ostatních forem studia převažují studenti starší 19 let (92,4 %). Toto rozdělení je srovnatelné jak v Praze, tak v průměru za celou ČR.

Vývoj počtu studentů pražských gymnázií je obdobný vývoji celkovému počtu studentů středních škol v Praze. Jejich počet byl 25 tis. ve školním roce 2007/08, poté klesal až do roku 2013. V posledních třech letech se počet studentů gymnázií opět zvyšuje, ve školním roce 2016/17 navštěvovalo pražská gymnázia 24,3 tis. studentů. Počty studentů gymnázií jsou shodné s druhem středního vzdělání „střední všeobecné s maturitou“, který je uveden v rozdělení středního vzdělávání podle druhu výše v této kapitole.

Vývoj počtu studentů gymnázií v Praze je podobný i vývoji počtu studentů gymnázií na úrovni celé ČR. Jejich počet klesal do školního roku 2014/15, v posledních dvou letech se mírně zvyšuje. Více studentů zaznamenaly všechny střední školy, což souvisí s vývojem věkového složení populace, kde se více osob nachází ve věku docházky do středních škol.

Absolventi středních škol podle krajů za školní roky 2011/12–2015/16

Počet přijatých studentů gymnázií v Praze poklesl z 4,6 tis. v roce 2007/08 na 4,1 tis. v roce 2014, v posledních dvou letech činil 4,3 resp. 4,4 tis. studentů.

Naopak počty absolventů pražských gymnázií kolísají více, převažující je spíše klesající tendence jejich počtu. Zatímco v roce 2007 opouštělo gymnázia 4,0 tis. absolventů, v roce 2015/16 to bylo 3,3 tis. absolventů. Tento pokles navazuje na klesající celkový počet studentů gymnázií s cca 2-3letým zpožděním.

Tab. 2.6 Střední školy vyučující obory gymnázií v hlavním městě Praze

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Žáci celkem	24 999	24 962	24 829	24 109	23 754	23 547	23 245	23 314	23 678	24 261
z toho dívky (%)	54,8	55,1	54,9	54,2	53,9	53,5	53,5	53,3	53,4	53,9
z toho v denní formě vzdělávání (%)	98,2	98,1	98,0	98,1	98,7	98,4	98,6	98,7	98,8	98,9
v tom podle délky vzdělávání (%):										
4 roky	36,9	36,7	36,1	34,9	33,5	32,3	31,0	29,9	29,5	29,8
6 let	16,0	16,0	16,0	15,9	15,8	15,8	15,7	15,7	15,7	15,7
8 let	47,0	47,3	47,9	49,2	50,8	51,9	53,3	54,4	54,8	54,5
Nově přijatí do 1. ročníku	4 611	4 561	4 578	4 185	4 164	4 148	4 143	4 095	4 347	4 354
Absolventi	3 985	4 156	3 891	3 718	3 801	3 674	3 462	3 417	3 267	.
v tom podle délky vzdělávání (%):										
4 roky	54,2	53,8	52,0	49,7	51,8	49,4	49,2	44,5	43,8	.
6 let	14,2	15,3	14,6	16,5	16,3	16,2	17,0	17,2	16,5	.
8 let	31,6	30,9	33,4	33,9	31,9	34,4	33,8	38,3	39,7	.

Dlouhodobě pozorujeme v Praze posilování zastoupení studentů 8letých gymnázií na úkor gymnázií 4letých. Zatímco v roce 2007/08 navštěvovalo 4letá gymnázia 37 %, v roce 2016 to bylo 30 %. Naopak zastoupení gymnazistů na 8letých gymnáziích bylo v roce 2007 47 %, v roce 2016 to bylo 55 %. Podíl studentů 6letých gymnázií se dlouhodobě nemění a pohybuje se kolem 16 %. Podobné je složení studentů gymnázií podle délky studia i v průměru za ČR celkem.

Počet gymnázií v Praze byl ve srovnání s rokem 2007 stejný i v roce 2016, a to 67 gymnázií. V průběhu období došlo ke zvýšení počtu na 72 v roce 2009, následoval pokles na zmíněných 67. Zároveň docházelo

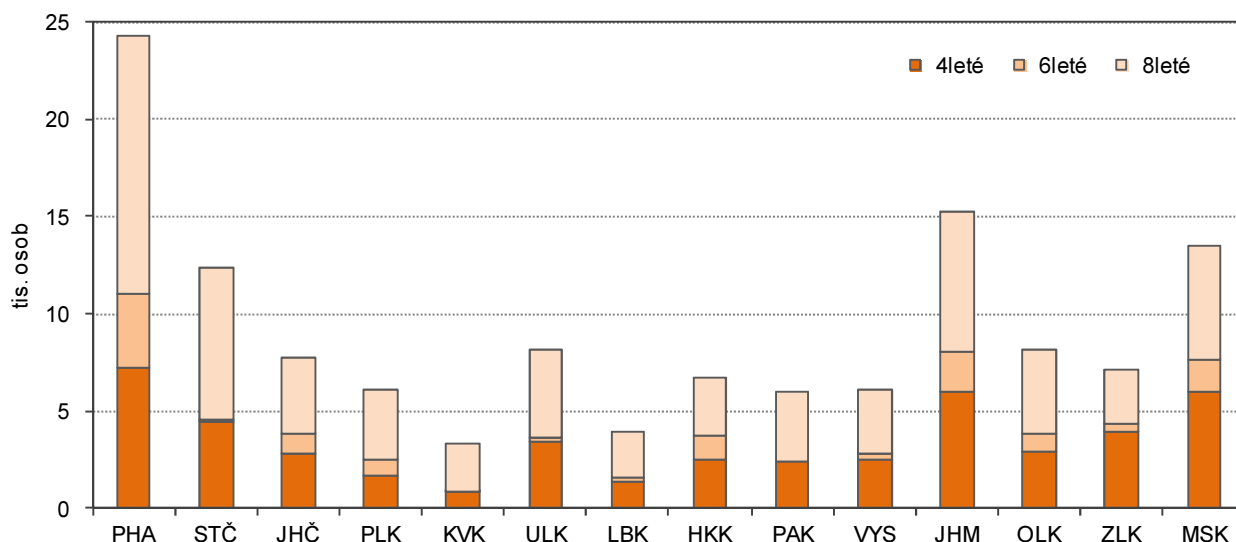
k rozšiřování kapacit stávajících gymnázií. Zatímco v roce 2007 bylo v gymnáziích v Praze 916 tříd denní formy vzdělávání, v roce 2016 to bylo 939 tříd.

Počet žáků středních škol celkem se v Praze v období let 2007-2016 zvýšil méně, než počet gymnazistů. Ve skladbě středoškoláků tak gymnazisté posílili na současných 38 %. Mezi studenty gymnázií převažují dívky, dlouhodobě se jejich podíl pohybuje kolem 54 %.

Drtivá většina studujících na pražských gymnáziích studuje v denní formě studia. Na úrovni republikové je podíl denních studentů 99,7 %, v Praze je to 98,9 %.

Graf 2.6 Žáci gymnázií podle délky vzdělávání a krajů ve školním roce 2016/17

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Střední odborné vzdělávání v Praze podle počtu studentů tvoří největší část středního vzdělávání. Z celkového počtu studentů středních škol jich 44,2 % studuje na odborných školách s maturitou. Dalších 12,9 % jsou studující učni, zbytek tvoří střední vzdělání bez maturity a výučního listu (0,4 %). Střední odborné vzdělávání tak studuje dohromady 57,5 % celkového počtu studentů středních škol v Praze. Na středních odborných školách v Praze studovalo ve školním roce 2016/17 36,4 tis. studentů, což je oproti roku 2007/08 (45,1 tis.) znatelný pokles. Pokles byl setrvalý až do roku 2014/2015, v posledních dvou školních letech se počet studentů na středních odborných školách zvyšuje. To je trend patrný i z ostatních druhů středních škol. Ve skladbě studentů středních škol v Praze podle druhu studia tento druh školy mírně oslabuje. V roce 2007/08 bylo 59,3 % středoškolských studentů na odborných školách.

Většinu žáků středních odborných škol v Praze tvoří žáci oborů zakončených maturitní zkouškou. Ti tvořili 70 % žáků středních odborných škol. Střední vzdělávání ukončené výučním listem studuje na pražských školách 29 % celkového počtu středoškolských žáků. Střední odborné vzdělání bez výučního listu tvoří zbývající 1% zlomek žáků středních odborných škol v Praze. Tato skladba žáků středních škol v Praze se dlouhodobě nemění.

Dívky tvořily 47 % celkového počtu žáků středních odborných škol v Praze v roce 2016/17. Tento podíl je setrvalý v průběhu posledních deseti let. Rozdílné je zastoupení dívek podle druhu střední odborné školy. V kategorii středních odborných škol s maturitou je podíl dívek 49,7 %. Mezi žáky středních škol s výučním listem v Praze tvořili chlapci 63 % celkového počtu v roce 2016. Ostatní kategorie středních odborných škol jsou počtem žáků méně významné. Dívky tvoří 85,9 % žáků zkráceného studia s maturitou v Praze. Mezi žáky zkráceného studia s výučním listem tvoří pouze 12,6 %. Mezi žáky středních škol bez výučního listu (praktických škol) v Praze v roce 2016 tvořily dívky 53,5 %. Podíl dívek podle druhu střední školy je v Praze podobný zastoupení dívek v celé ČR.

Tab. 2.7 Střední školy vyučující obory odb. vzdělání a obory nástavbového studia v hl. m. Praze

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Obory odborného vzdělání										
Žáci celkem	45 107	44 083	43 318	41 347	38 958	36 886	35 607	34 871	35 171	36 415
z toho dívky (%)	47,4	47,6	47,3	47,5	47,4	47,6	47,1	47,0	47,4	47,0
z toho v denní formě vzdělávání (%)	94,6	94,7	94,8	94,2	94,1	93,4	92,6	92,5	92,4	91,5
Nově přijatí do 1. ročníku	12 865	12 721	12 266	11 295	10 494	10 089	10 123	10 312	10 769	11 369
Absolventi	10 421	9 859	9 257	8 546	8 347	7 934	7 250	6 908	6 491	.
v tom podle druhu vzdělávání (%):										
střední vzdělávání	0,9	1,2	1,2	1,3	1,5	1,4	1,5	1,3	1,0	.
střední vzdělávání s výučním listem ¹⁾	28,0	27,3	23,2	27,1	26,9	24,8	28,8	28,6	29,2	.
střední vzdělávání s maturitní zkouškou (odborné) ¹⁾	71,1	71,5	75,6	71,6	71,6	73,8	69,7	70,2	69,7	.
Obory nástavbové studia										
Žáci celkem	5 972	5 754	5 475	5 127	4 501	3 956	3 457	3 004	2 749	2 586
z toho dívky (%)	44,1	45,6	45,7	44,6	44,4	46,1	45,3	46,8	46,5	48,1
z toho v denní formě vzdělávání (%)	40,7	39,3	38,4	36,9	37,2	38,4	38,5	37,0	36,3	37,6
Nově přijatí do 1. ročníku	2 973	2 731	2 601	2 473	1 994	1 881	1 610	1 512	1 392	1 307
Absolventi	1 612	1 713	1 492	953	952	728	638	453	397	.

¹⁾ včetně zkráceného studia

Denní formou se vzdělává 91,5 % žáků středních odborných škol v Praze. Tento podíl byl v období posledních deseti let klesající, v roce 2007 byl 94,6 %. Ve srovnání s průměrem ČR (96,0 % v roce 2016) je podíl žáků denní formy výuky nižší. Podíl žáků denní formy výuky se liší podle druhu studia, mezi žáky učilišť byl tento podíl 90,7 %, a 94,1 % u oborů s maturitou. U zkrácených studijních programů je zastoupení ostatních forem studia vyšší.

Střední školy vyučující obory odborného vzdělání mohou poskytovat více druhů studia. Jejich počet se od roku 2008/09 do roku 2016/17 snížil z 85 na 81. Počet tříd denní formy studia se snížil z 1 819 na 1 595 tříd. Počet žáků se v posledních deseti letech snížil o 19,3 %, počet tříd denní formy studia o 13,5 % a počet škol o 4,7 %.

Vedle gymnázií a středního odborného vzdělávání je do středního stupně vzdělání zařazeno ještě nástavbové studium. Tato forma studia byla v roce 2016 v Praze poskytována v 37 školách, v 63 denních třídách celkovému počtu 2,6 tis. žáků. Počet žáků tohoto typu studia v Praze dlouhodobě klesá, v roce 2007/08 tento typ studia navštěvovalo 6 tis. žáků. Nabídka tehdy byla rovněž širší (48 škol, 104 tříd). Klesající je i zastoupení tohoto druhu studia ve skladbě žáků středních škol podle druhu vzdělávání. V roce 2007 studovalo nástavbové studium 7,8 % z celkového počtu středoškoláků, v roce 2016 již jen 4,1 %. Dívky tvořily v roce 48,1 % studentů nástavbového studia v Praze. Převážnou část žáků nástavbového studia tvoří žáci jiných než denních forem studia (62,4 % v roce 2016).

V Praze se nachází 8 konzervatoří z celkového počtu 18 v České republice. Ve školním roce 2016/17 navštěvovalo tyto konzervatoře 1,7 tis. žáků z celkového počtu 3,8 tis v ČR. V období posledních let se počet žáků těchto škol mírně zvyšuje.

Vyšší odborné a vysoké školy

Vyšší odborné školy (VOŠ) se řadí do terciárního vzdělávání, nejsou ovšem vysokou školou. Studium je zakončené absolutoriem (zkouška z odborných předmětů a obhajoba absolventské práce). Školy jsou zaměřené na praktické profesní dovednosti. Absolvent má nárok na (neakademický) titul diplomovaný specialista (DiS.). Pro absolventy rovněž existuje možnost zkrácení studia na vysoké škole.

Tab. 2.8 Vyšší odborné školy v hl. m. Praze

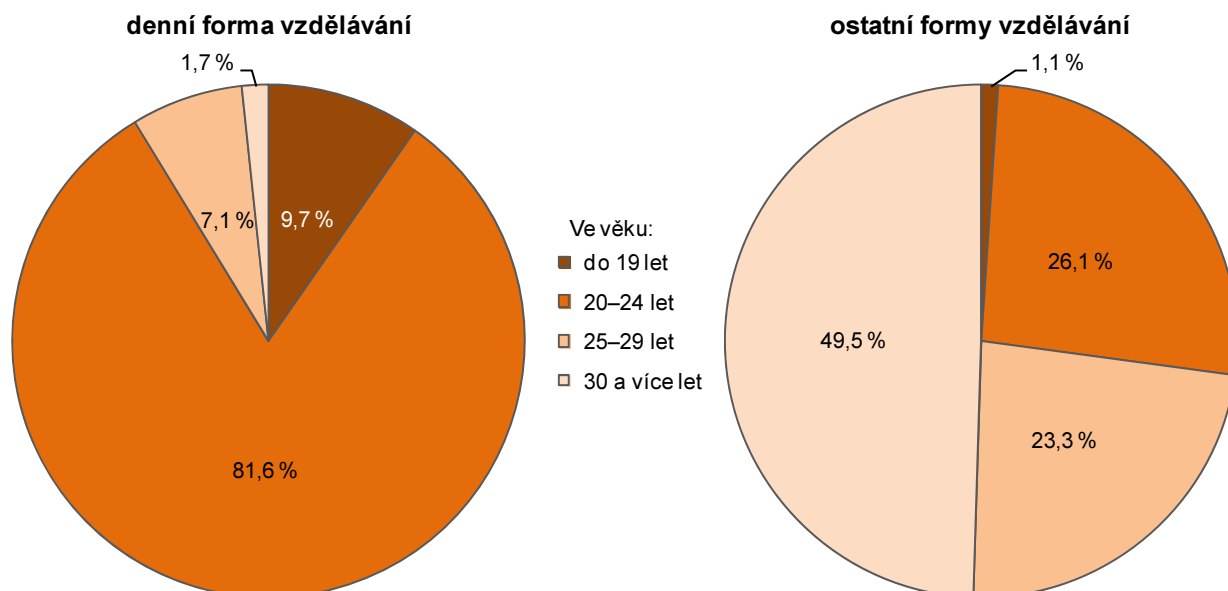
Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Studenti celkem	6 961	6 708	6 554	6 673	6 411	6 296	6 302	6 281	6 041	5 644
z toho ženy (%)	68,5	68,9	68,6	70,5	68,5	68,6	68,5	69,8	70,1	70,3
z toho v denní formě vzdělávání (%)	75,4	73,0	71,1	71,9	72,8	72,3	72,1	72,7	71,5	66,8
v tom ve věku (%):										
do 19 let	8,4	8,1	8,5	9,0	7,2	7,8	7,9	7,3	7,0	6,8
20–24 let	69,2	67,9	66,1	66,5	68,1	66,5	66,4	66,9	66,2	63,2
25–29 let	9,2	8,9	9,1	9,2	10,2	10,5	11,0	11,1	12,1	12,5
30 a více let	13,2	15,0	16,2	15,4	14,5	15,2	14,7	14,6	14,7	17,5
Nově přijatí do 1. ročníku	2 918	2 580	2 602	2 758	2 450	2 627	2 720	2 608	2 434	2 461
Absolventi	1 645	1 475	1 530	1 386	1 363	1 320	1 248	1 240	1 343	.

V roce 2016 bylo v Praze 37 vyšších odborných škol, kam docházelo 5,6 tis. studentů, z toho 66,8 % v denní formě vzdělávání. Počet žáků vyšších odborných škol v Praze dlouhodobě klesá, v roce 2007 se tomuto druhu vzdělávání věnovalo 7,0 tis. studentů. Počty nově přijímaných studentů meziročně kolísají, převažuje však klesající tendence. V roce 2016 na VOŠ v Praze nastoupilo 2,5 tis. studentů. Předchozí rok vyšší odborné školy v Praze opustilo 1,3 tis. absolventů

Graf 2.7 Studenti vyšších odborných škol podle formy vzdělávání a věku v hl. m. Praze ve školním roce 2016/17

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

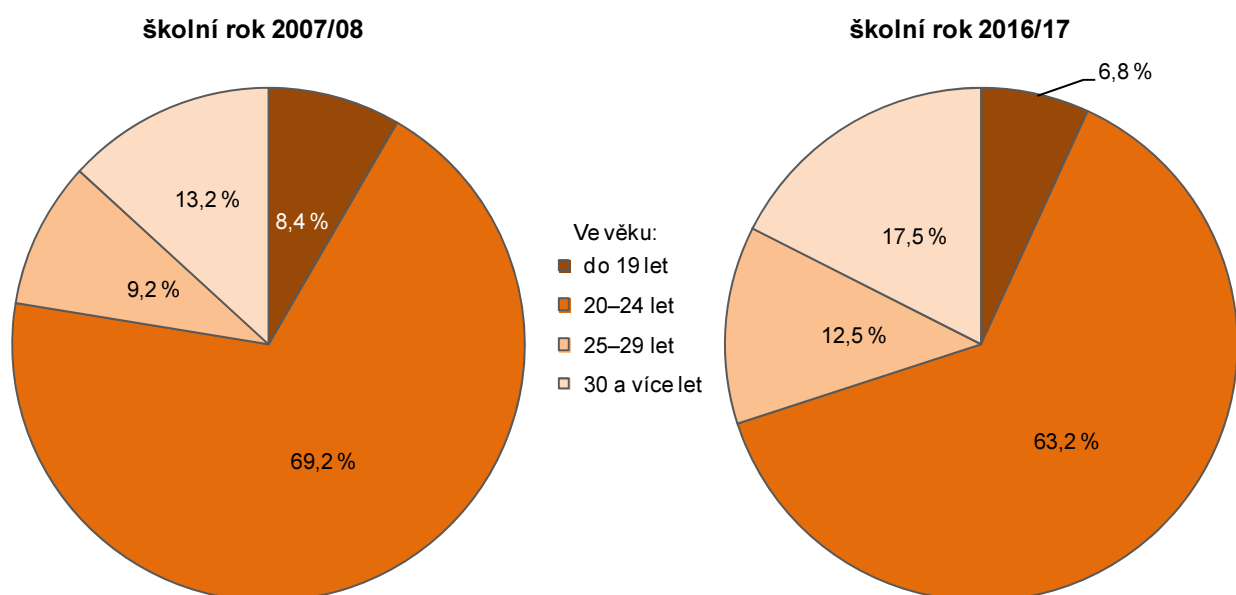
Podíl studentů VOŠ v Praze v denní formě vzdělávání má rovněž klesající tendenci. V roce 2007 studovalo denní formou 75,4 % studentů, v roce 2016 to bylo 66,8 %. Mezi studenty VOŠ převažují ženy, které se v roce 2016 na celkovém počtu studentů podílely 70,3 %. Jejich zastoupení je v čase mírně rostoucí.

Co se týče věkového složení studentů VOŠ, většinu tvoří studenti ve věku 20-24 let, tedy přirozeně navazující na dokončenou střední školu s maturitou. V roce 2016 byl podíl této věkové skupiny 63,2 %. Z dlouhodobého pohledu je zastoupení této věkové skupiny klesající. Mladší žáci tvoří 6,8 % studentů, starší 30 %. Zejména skupina 30letých a starších studentů VOŠ se na celkovém počtu podílí stále větší částí. V roce 2007 tvořili studenti ve věku 30 a více let 13,2 % celkového počtu studentů VOŠ, v roce 2016 to bylo 17,5 %.

Graf 2.8 Studenti vyšších odborných škol podle věku v hl. m. Praze

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Věková skladba studentů vyšších odborných škol v Praze je odlišná v závislosti na formě vzdělávání. Mezi studenty denní formy převažují právě 20-24letí (81,6 % v roce 2016), zatímco v rámci ostatních forem vzdělávání je nejpčetnější skupinou právě skupina 30letých a starších.

V roce 2016 studovalo na vysokých školách v České republice 36 tis. Pražanů. Počet pražských vysokoškoláků klesá již od roku 2009, kdy na VŠ v republice studovalo 51 tis. občanů s trvalým bydlištěm v Praze. Tomuto vývoji také odpovídá vývoj počtu obyvatel Prahy ve věku 20-29 let. Jejich počet klesá od roku 2008, kdy jich bylo 186 tis. V roce 2016 bylo v Praze 146 tis. obyvatel ve věku 20-29 let.

Tab. 2.9 Veřejné a soukromé vysoké školy – studenti státního občanství ČR s bydlištěm v hl. m. Praze

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Studenti státního občanství ČR¹⁾	48 254	49 795	51 135	50 898	49 043	46 292	43 950	40 879	38 328	36 067
z toho ženy (%)	52,2	52,8	53,4	53,7	53,9	54,1	53,9	54,1	53,9	53,8
z toho v prezenční formě studia (%)	69,8	68,7	67,9	68,2	69,0	70,4	71,5	71,7	71,9	71,1
(%):										
bakalářský	57,5	59,3	59,6	59,0	58,5	57,8	56,9	55,5	55,3	54,2
magisterský	19,0	14,2	11,0	9,1	8,2	7,6	7,6	7,9	8,0	8,2
magisterský navazující	15,0	18,2	21,1	23,2	24,7	26,0	26,5	27,3	27,1	27,5
doktorský	9,8	9,6	9,7	9,8	9,9	9,9	10,1	10,4	10,7	11,1
v tom ve věku (%):										
do 19 let	5,2	4,7	4,7	4,6	4,3	4,3	4,0	3,8	4,0	4,2
20–24 let	50,6	50,6	50,2	50,2	51,1	52,4	52,9	53,0	52,0	50,6
25–29 let	23,5	22,5	21,9	21,8	21,6	21,4	22,0	22,0	22,9	23,5
30 a více let	20,7	22,2	23,2	23,4	23,0	21,9	21,1	21,1	21,2	21,7

¹⁾ s bydlištěm v kraji; ve fyzických osobách, tj. každý student je uveden jen jednou, celkový počet studentů tak nemusí souhlasit se součty za jednotlivé typy studijních programů

Ve složení studujících Pražanů převažují studenti bakalářského studia, kteří v roce 2016 tvořili 54,2 % celkového počtu. Magisterský stupeň studovalo 8,2 % studentů, navazující magisterský pak 27,5 %. Na doktorském studiu bylo 11,1 % Pražanů studujících vysokou školu. Tato skladba se v posledních letech proměnila, pravděpodobně kombinací stárnutí mladé generace a změně nabídky studijních programů. V bakalářském studiu studuje v současné době menší podíl obyvatel Prahy než tomu bylo v roce 2007, což koresponduje s poklesem počtu obyvatel Prahy ve věku 20-24 let. Podíl osob studujících magisterský stupeň (samostatný nebo navazující) se v podstatě nezměnil. Navazující stupeň je však oproti roku 2007 častější. Doktorskému studiu se v roce 2016 věnuje větší část studujících Pražanů než v roce 2007.

Mezi studenty vysokých škol převažují ženy (v Praze v roce 2016 tvořily 58,9 %) a dlouhodobě ve složení studentů VŠ posilují. V roce 2007 tvořily 54,3 % Pražanů studujících vysokou školu.

Věkové složení studentů VŠ s bydlištěm v Praze se mění jen velmi málo. Více než polovinu (50,6 % v roce 2016) tvořili studenti ve věku 20-24 let. Druhou nejpočetnější skupinou byli studenti ve věku 25-29 let (23,5 %, těsně následováni 30letými a staršími (21,7 %). Studenti do 20 let tvořili 4,2 % celkového počtu. V posledních 3 letech pozorujeme pokles podílu věkové skupiny 20-24letých ve prospěch ostatních věkových skupin. Toto složení Pražanů – vysokoškoláků se liší od věkové struktury studentů VŠ v průměru za celou ČR, kde je vyšší zastoupení jak studentů mladších 20 let (6,1 % v roce 2016), tak 20-24letých (58,7 %), naopak starší studenti se na celku vysokoškoláků podílejí méně.

Prezenční formou studovalo v roce 2016 vysokou školu 71,1 % Pražanů. Tento podíl je v čase rostoucí a mírně pod celorepublikovým průměrem (74,0 %).

Tab. 2.10 Veřejné a soukromé vysoké školy – absolventi státního občanství ČR s bydlištěm v hl. m. Praze

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Absolventi státního občanství ČR¹⁾	8 934	10 127	11 159	11 496	11 963	11 850	11 116	10 457	9 513	9 078
z toho ženy (%)	54,3	56,1	56,7	58,2	58,6	58,9	59,0	59,9	58,4	58,9
z toho v prezenční formě studia (%)	75,8	73,2	72,5	71,0	70,7	70,3	71,7	73,6	74,8	77,0
v tom podle typu stud. programu (%):										
bakalářský	48,0	49,9	52,7	54,2	53,5	52,6	52,1	51,7	49,6	49,5
magisterský	29,3	23,2	16,2	11,1	8,9	7,2	6,0	5,3	5,6	5,3
magisterský navazující	17,5	22,0	27,1	30,6	33,6	35,4	37,8	38,4	40,0	40,1
doktorský	5,4	5,0	4,1	4,3	4,1	4,8	4,2	4,8	4,9	5,2

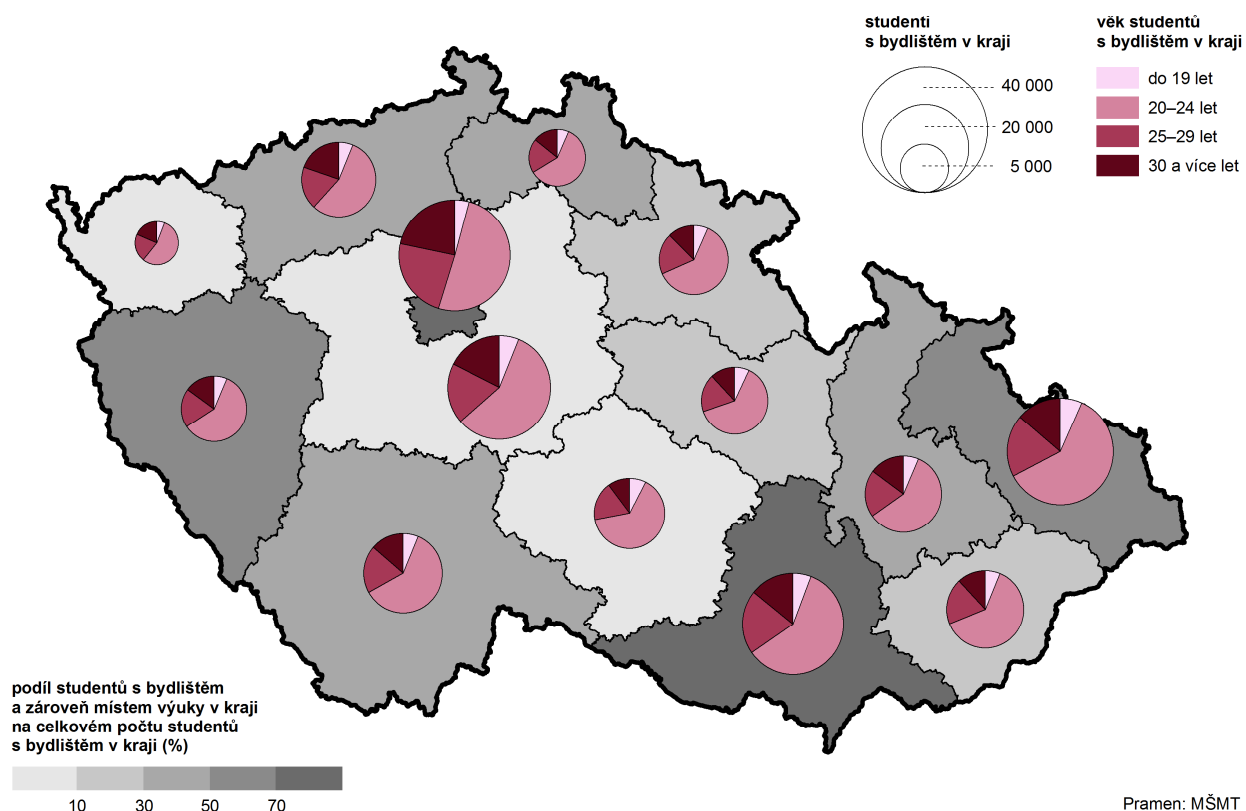
¹⁾ s bydlištěm v kraji; ve fyzických osobách, tj. každý absolvent je uveden jen jednou, celkový počet absolventů tak nemusí souhlasit se součty za jednotlivé typy studijních programů

Počet Pražanů – absolventů vysokých škol rostl do roku 2011, poté jejich počet začal klesat. Jedná se o podobný trend jako u celkového počtu studentů vysokých škol v Praze, ovšem se 4letým posunem, což odpovídá délce studia na vysoké škole a skladbě vysokoškolských studijních programů.

Mezikrajské srovnání zapojení obyvatel do vysokoškolského studia může být založeno na poměru studentů vysokých škol na 100 obyvatel ve věku 20-29 (tato věková skupina tvořila 78 % celkového počtu studentů na vysokých školách v ČR v roce 2016). Celorepublikový průměr v roce 2016 činil 22 studentů VŠ na 100 osob ve věku 20-29 let a od roku 2011 poklesl z hodnoty 25. Praha se hodnotou tohoto poměru v roce 2016 (25 studentů VŠ na 100 obyvatel 20-29letých) pohybuje nad průměrem ČR. Z tohoto pohledu premiantem je Zlínský kraj, kde připadá rovněž 25 studentů VŠ na 100 osob ve věku 20-29 let. Na druhém konci pomyslného žebříčku jsou kraje Karlovarský (16) a Ústecký (17). Hodnota tohoto poměru poklesla v posledních 10 letech ve všech krajích ČR.

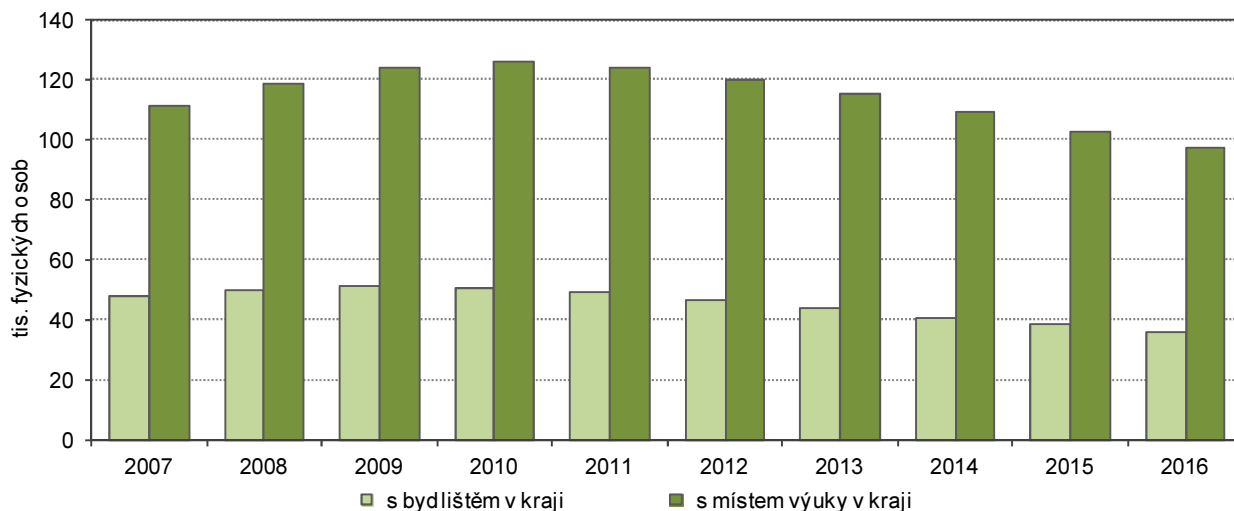

Studenti veřejných a soukromých vysokých škol (státního občanství ČR) podle krajů k 31. 12. 2016

Graf 2.9 Studenti veřejných a soukromých vysokých škol (státního občanství ČR) v hl. m. Praze

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Odišný pohled na počty vysokoškoláků může být podle místa studia. Praha je sídlem řady významných vysokých škol. V roce 2016 studovalo na těchto školách 97,5 tis. studentů (se státním občanstvím ČR). Na vysokých školách v Jihomoravském kraji studuje 53,4 tis. studentů, třetím v pořadí je Moravskoslezský kraj, na jehož univerzitách studuje 25,4 tis. studentů. Vzhledem k nabídce vysokých škol v Praze je mezi Pražany zvýšený podíl vysokoškolských studentů, kteří studují VŠ v místě bydliště. Z celkového počtu Pražanů studujících vysokou školu jich v roce 2016 87,5 % zároveň bydlelo v Praze. Vysoký podíl studujících v místě bydliště je také v dalších krajích se zvýšenou nabídkou vysokých škol, tedy v krajích Jihomoravském (76,0 %) a Moravskoslezském (58,3 %).